

SMC

FAITH IN DEVELOPMENT

Den som vill bidra till förändring i världen måste förstå religionens betydelse. Världen är religiös och de allra flesta människor hämtar vägledning och identitet från någon form av religion. Religionens betydelse ser dessutom ut att öka i de flesta länder i världen.

Så påverkar religion

För de flesta människor i världen är religion, socialt liv, ekonomi och politik sammanflätade. Religiösa aktörer och traditioner har därmed stor betydelse för hur människor agerar i politiska, sociala eller ekonomiska frågor. Vi menar att det som styr människors beslut, vad som är önskvärt eller inte önskvärt, vad människor upplever som gott eller ont, är ett resultat av de berättelser som människor låter forma sin identitet. Att förstå dessa berättelser som ofta kommer från religion, och vem som förmedlar dem, är nödvändigt för att förstå händelser i omvärlden. Utan denna förståelse som vi kallar religiös läskunnighet riskerar du att missförstå omvärlden.

Kräver medveten träning

Religiösa aktörer är en stark kraft inom internationellt utvecklings-samarbete. De flesta trosbaserade organisationer försöker använda både ett rättighetsbaserat språk och ett religiöst färgat språk för att beskriva sina drivkrafter och målsättningar. Men över tid har det religiösa språket ofta tonats ner, i tron att ett sekulärt språk är mer förenligt med en professionell hållning. Detta sker både i det globala syd och det globala nord och innebär en förlust då förmågan att analysera sin omgivning och att skapa förtroenden hos andra troende minskar.

Därför är religiös läskunnighet en viktig utmaning och en möjlighet att bättre förstå processer i den sociala eller politiska sfären, både för religiösa och sekulära organisationer.

Det krävs alltså en medveten strategi för att bli religiöst läskunnig och se kompetens inom religion som en professionell tillgång och styrka, i stället för en belastning. Om det religiösa språket tonas ner, även i samtalet mellan religiösa aktörer, kommer samtalet och arbetet att förlora flera dimensioner.

Vår definition på religiös läskunnighet

- 1 En grundläggande förmåga att förstå att religion och livsåskådning påverkar ett samhälle och dess utveckling.
- 2 Att bejaka religion och livsåskådning som förklaringsfaktorer, utan att förminska eller förstora deras betydelse.
- 3 Att förstå hur religion och livsåskådning samverkar med andra faktorer i en given kontext.

Visste du att...

- 80–90 procent av världens befolkning identifierar sig med en religion?
- Människor i låg- och medelinkomstländer har större förtroende för religiösa ledare än för politiska?
- Cirka 7 procent av all mark i världen ägs av religiösa organisationer?
- Hälften av alla skolor i världen drivs av religiösa institutioner?
- Efter tsunamin 2004 återhämtade sig de samhällen som fick tillbaka sina religiösa mötesplatser snabbare?

Öva på religiös läskunnighet

- Religioner är komplexa och dynamiska. Inom varje religiös tradition finns en stor spännvidd av värderingar och läror. Religioner är under ständig förändring i samspel med deras omvärld. Kunskap om en viss kontext är därmed färskvara.
- Värderingsskalor hos religiösa organisationer kan skilja sig från de "vanliga" som handlar om höger-vänster, liberal-konservativ etc. Detta ställer krav på praktisk religiös läskunnighet för den som söker samarbete med religiösa aktörer.
- Eftersom religiösa aktörer når fram till stora befolkningsgrupper vill många använda dem som kanal för de egna målen, i stället för att se dem som aktörer i sin egen rätt, med sina egna värderingar och målsättningar. Religiös läskunnighet är ett steg mot att undvika denna typ av instrumentalisering.
- Religiösa aktörer kan uttrycka en skepsis mot ett rättighetsbaserat språk. Samtidigt finns grundinnehållet i mänskliga rättigheter ofta uttryckt inom religiösa traditioner. Det krävs religiös läskunnighet för att hitta en samsyn mellan ett religiöst språk och ett rättighetsbaserat språk.
- Religion kan vara ett känsligt ämne. Hos kolleger och medarbetare kan det finnas både positiva och negativa erfarenheter kopplade till religion, erfarenheter de av olika skäl inte vill dela med sig av. Det är viktigt att se religiös läskunnighet som en professionell färdighet som inte måste vara kopplad till den egna tron eller den religiösa erfarenheten, även om dessa kan vara en tillgång.
- Inom utvecklingssamarbete har det funnits en tendens att se en sekulär livsåskådning som normerande och en religiös hållning som något ofullständigt och övergående. Religiös läskunnighet utmanar och problematiserar detta perspektiv.
- Genom att analysera hur rätten till religions- och övertygelsefrihet respekteras undviker du att missa viktiga förutsättningar för vilka samtal som kan föras i en given kontext.

Lär dig mer

smc.global

Utbildningsmaterial om religiös läskunnighet och religions- och övertygelsefrihet.

fabo.org

On-demandutbildningar om religiös läskunnighet, religion och utveckling och religions- och övertygelsefrihet.

partner-religion-development.org

Internationellt nätverk för civilsamhälle, stater och mellanstatliga organisationer.

forb-learning.org

Utbildningsresurser om religions- och övertygelsefrihet.

Kontakt

Om du vill veta mer om religiös läskunnighet och hur vi arbetar med det på SMR kan du kontakta Petter Jakobsson, Teologisk rådgivare.

Petter Jakobsson
Teologisk rådgivare, SMR
08-453 68 88
petter.jakobsson@smc.global

SMR

Svenska missionsrådet, SMR, samlar 29 kyrkor och organisationer som på kristen grund verkar för alla människors lika värde över hela världen. En mötesplats för ekumeniskt samarbete mellan olika kristna traditioner med särskilt fokus på mission, den globala utvecklingen och religionens roll i samhället.

SMR ingår tillsammans med Act Svenska kyrkan, Diakonia, Islamic Relief Sverige och PMU i Kunskapsforum för religion och utveckling som verkar för ökad religiös läskunnighet och ökad kunskap om religiösa aktörers roll inom internationellt utvecklingssamarbete.